

Propozycje środowiska LGBT wobec katolickiej teologii ciała¹

---

ks. dr Paweł Marzec, Ph.D.

<https://orcid.org/0000-0002-9234-5166>

Abstract: *Proposals of the LGBT community can be the subject of dialogue with Catholic theology. Dialogue cannot consist in blurring profound differences. Dialogue begins by clearly showing the differences. In the article, the author shows the differences in the approach to the human person, to the role of sexuality, to marriage and family, and to children. Individually shown respect for each person cannot mean consent to the social promotion of disturbed behaviors, because they translate into social consequences. You can't make such drastic decisions affecting their whole lives on behalf of children.*

Key words: *Theology of the body. LGBT. Sex. Gender.*

Abstrakt: *Návrhy LGBT skupín môžu byť predmetom dialógu s katolíckou teológiou. Dialóg nemôže spočívať v stieraní hlbokých rozdielov. Dialóg začína jasným naznačením rozdielov. V článku autor poukazuje na rozdiely v prístupe k ľudskej osobe, k úlohe sexuality, k manželstvu a rodine a k deťom. Individuálny rešpekt ku každému človeku nemôže znamenať súhlas so sociálnou podporou narušeného správania, pretože sa premietajú do sociálnych účinkov. Nemôžete robiť také drastické rozhodnutia v mene detí, ktoré ovplyvňujú celý ich život.*

Kľúčové slová: *Teológia tela. LGBT. Sex. Gender.*

---

¹ Badanie zostało opracowane jako wynik projektu KEGA 030PU-4/2022 o tytule *Design of teaching materials for university study of relevant moral values with a focus on allround and sustainable development of society.*

Wstęp

Dla większości ludzi postulaty społecznej konstrukcji płci są tak absurdalne, że nie wierzą w ich utrzymanie. Jednak trwa marsz przez instytucje. Już 20 % młodych ludzi identyfikuje się z LGBT. Istnieje swoista moda na bycie trans, być może jako odpowiedź na kryzys wieku dojrzewania. Jednak każdy rodzic wie, jak labilna może być emocjonalność nastolatków, w tym labilność identyfikacji płciowej. W tym wieku ciało i tożsamość dopiero się kształtuje. Wydaje się, że ruchy genderowe to kolejna odsłona rewolucji seksualnej.

Gdy rewolucja seksualna sprzed 60 lat doprowadziła do dekonstrukcji miłości seksualnej i przekształciła ją w rodzaj zabawy, próbę wyrażenia chrześcijańskiej wizji płciowości w nowym języku podjął Jan Paweł II. Dokonał tego w cyklu 129 katechez środowych w latach 1979-1984. W czasie audiencji analizował różne wymiary ludzkiej cielesności i płciowości. Wielokrotnie użył w swoich wystąpieniach zwrotu „teologia ciała” i tak też została nazwana całościowa wizja cielesności, płciowości i seksualności, która stanowi pogłębienie katolickiej tradycji². W tym zakresie można pokazać głębokie różnice między katolicką koncepcją człowieka i płci a propozycjami środowiska LGBT.

W przeszłości katolicy teologowie podejmowali dyskusję z wieloma, również skrajnie odmiennymi systemami myślowymi. Nie ulega więc wątpliwości że także w tym obszarze powinno dojść do dialogu. Nie może on jednak polegać na zamazywaniu głębokich różnic. Dialog powinien się rozpocząć od ich wyraźnego ukazania.

Różnice w koncepcji osoby ludzkiej³

Gdy postawimy pytanie o to, kim jest człowiek, większość zapytanych stwierdza, że człowiek składa się z duszy i ciała. Jakaś część opowiada się za tym, że człowiek, jak inne istoty żywe jest jedynie materią. W klasycznej filozofii temu pierwszemu pogładowi nadano nazwę dualizmu, temu drugiemu nazwę monizmu.

Zgodnie z koncepcjami dualistycznymi postrzega się osobę ludzką jako istotę złożoną z komponentu materialnego i pozamaterialnego. Przy czym obydwie te elementy nie tylko nie są ze sobą

---

² Por. JAN PAWEŁ II.: *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa*, Wydawnictwo AA, Kraków, 2020.

³ Opracowano na podstawie: MACHINEK, M.: *Nowy tęczy świat. Próba diagnozy*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, 2021, s. 203-208.

DILEMY OKOŁO ETICKÝCH HODNŔT

ściśle powiązane, ale są sobie przeciwstawne lub nawet wrogie. Według teorii monistycznych zarówno dawnych i współczesnych, całe człowieczeństwo zawiera się jedynie w komponencie materialnym – materializm. Rzadziej występuje pogląd, który sprowadza istotę człowieczeństwa jedynie do komponentu duchowego – spirytualizm.

Bardzo popularny we współczesnej dyskusji antropologicznej jest pogląd, według którego w osobie można wprawdzie wyróżnić dwa elementy, jednak nie ma już mowy o komponencie duchowym, gdyż oba elementy są pochodzenia materialnego. Dominującym elementem jest umysł, natomiast drugi element (cielesność) stanowi dla tożsamości osoby rzecz drugorzędną a nawet nieistotną. Podejście genderowe może być określone jako rodzaj radykalnej filozofii świadomości, opartej na dualistycznej koncepcji człowieka bądź też na materialistycznym monizmie.

Chociaż wielu utożsamia chrześcijańską wizję osoby ludzkiej z podejściem dualistycznym, autentycznie chrześcijańska koncepcja człowieka jest inna. Uznaje ona istnienie w osobie ludzkiej dwóch wymiarów - cielesnego i duchowego. Jednak nie jest dualizmem⁴. Oczywiście odrzuca także wszelki monizm. W koncepcji chrześcijańskiej osoba ludzka jest jednością cielesno-duchową (*anima et corpore unus*)⁵, a nie luźną zbitką dwóch obcych sobie elementów. Najważniejszą konsekwencją takiego myślenia o człowieku jest uznanie niezbywalnej i wrodzonej godności każdej ludzkiej istoty. Godzien szacunku i ochrony jest każdy człowiek i cały człowiek. Jest to podstawowa zasada katolickiej etyki społecznej.

Każdy człowiek niezależnie od stadium rozwoju, zdrowia, społecznej przydatności, życiowej historii jest osobą czyli istotą, której wartość przewyższa znaczenie innych istot żywych i rzeczy. Dlatego nigdy nie może być traktowany wyłącznie jako środek do celu, gdyż jest celem samym w sobie.

Ponadto cały człowiek jest godzien szacunku. A więc nie tylko te cechy, które stanowią o wyższości ludzkiego gatunku, jak samoświadomość istnienia w czasie, umiejętność posługiwania się

---

⁴ Na temat współczesnych dyskusji między dualistami i fizykalistami zob.: MROCKOWSKI, I.: *Biblijno-symboliczne rozumienie ciała ludzkiego*, In: *Ciało ludzkie w badaniach naukowych i praktyce medycznej. Ujęcie transdyscyplinarne*, red. J. PAWLIKOWSKI, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020, s. 63-65.

⁵ SOBŔR WATYKAŃSKI II.: *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym GAUDIUM ET SPES*, nr 14.

abstrakcyjnymi pojęciami, zdolność do wartościowania moralnego. Także cielesny wymiar osoby ma swoją wielką wartość. Ciało nie jest dodatkiem do osoby, plasteliną z której ludzki duch może formować dowolny kształt swojej cielesności i posługiwać się nią jako narzędziem do realizacji swoich celów. Nie można tego ciała sprowadzać do wymiarów czystej materii. Jest bowiem ciałem uduchowionym. Podobnie duch ludzki jest tak głęboko zjednoczony z ciałem, że poniekąd można go nazwać duchem ucieleśnionym⁶.

Ludzka natura jest w teologii postrzegana jako ucieleśnienie myśli Stwórcy, a nie jedynie przypadkowy efekt przemian ewolucyjnych. Ludzkie bycie stworzeniem oznacza, że człowiek w swojej cielesno-duchowej strukturze nie jest efektem przypadkowego działania sił przyrody, ale ucieleśnieniem Bożej myśli⁷. Całe stworzenie, a człowiek w szczególności nosi w sobie język Logosu, bo jest uporządkowane i poznawalne, dobre i piękne. Język Prawdy, Dobra i Piękna wpisany w stworzenia może zostać odczytany. Dzięki temu możliwe jest sformułowanie właściwych człowiekowi celów i obowiązków moralnych. Do języka Logosu należy także fakt dwoistości płci.

Ponadto istotne znaczenie cielesności wypływa z jednej z fundamentalnych prawd wiary chrześcijańskiej: prawdy o Wcieleniu Syna Bożego. Wyrażając prawdę o Wcieleniu Ewangelista Jan wybiera spośród dostępnych w języku greckim pojęć właśnie to, które mocno podkreśla realność Wcielenia w ludzkim ciele. Słowo stało się ciałem! (*Logos sarx egeneto* - J 1,14). Wcielenie oznacza, że Logos przyjmuje ludzkie ciało, przyjmuje ciało naznaczone płciowo. Prawda o Wcieleniu stanowi jeden z zasadniczych czynników kształtujących chrześcijańskie podejście do ciała ludzkiego.

Konflikt między katolicką wizją ludzkiej natury a wizją człowieka w ideologii gender można wyrazić w ten sposób: słynna maksyma starożytnych „podażaj za naturą” traci dziś swoje znaczenie. Zamiast niej wyłania się nowa wizja „panuj nad naturą”.

Różnice w koncepcji płci

Kluczowe w genderowej koncepcji płci jest założenie, że dotychczasowe spojrzenie na płeć zostało skonstruowane przez trwającą wielowiekową narrację. Nie jest zatem związane z naturą,

---

⁶ Por. JAN PAWEŁ II.: *List do rodzin GRATISSIMAM SANE*, nr 19.

⁷ Por. JAN PAWEŁ II.: Encyklika *VERITATIS SPLENDOR*, nr 48.

DILEMY OKOŁO ETICKÝCH HODNŌT

gdyż ta rzekomo nie wypowiada się, jeśli chodzi o wymiar normatywny. Ciało nie ma już własnego znaczenia, jest jedynie pasywnym przedmiotem, na którym umysł dowolnie nadpisuje znaczenie. Cieleśność jest zredukowana do rangi wymiennalnego kostiumu teatralnego. Zgodnie z takim podejściem, to dotychczasowa kultura i będąca pod jej wpływem medycyna sformułowały granice etyczne oddzielające zachowania normalne od paranormalnych. Dotychczasowa koncepcja płci jest zatem w ramach podejścia genderowego społeczno-kulturowym konstruktem, który musi zostać poddany dekonstrukcji⁸.

W środowisku LGBT mówi się, że preferencje seksualne są wrodzone i dlatego zabrania się terapii reparatywnej. Z drugiej strony istnieje dogmat, że płeć to konstrukt społeczny oddzielony od biologii, to odczucie subiektywne, które może ulegać zmianie i być dowolnie kształtowane.

Jednak z płcią nie można eksperymentować, ponieważ bezspornym pierwotnym faktem jest ciało, a dopiero potem możemy mówić o tożsamości. Tym, co nie ulega wątpliwości jest odmienność genetyczna i chromosomowa mężczyzn i kobiet. Z nimi związane są specyficzne i odróżniające cechy męskiej i kobiecej cieleśności. Można wprawdzie zmodyfikować zachowanie, można również zmienić autoprezentację, by przypominała cechy innej płci, ale już modyfikacja ciała jest możliwa jedynie w ograniczonym zakresie. Możliwe jest chirurgiczne usunięcie bądź pewna rekonstrukcja wyglądu osoby danej płci. Jednak niemożliwa jest genetyczna modyfikacja całego organizmu. Nieliczne przypadki osób, u których w miejsce układu chromosomów płciowych charakterystycznych dla mężczyzn (XY) oraz kobiet (XX) powstają inne kombinacje, nie są dowodem na wielość płci, ale przypadkami zaburzeń chromosomowych. Z genetycznego punktu widzenia możliwa jest jedynie binarność płci: męskiej i żeńskiej oraz przypadki mniejszych czy większych zaburzeń tej dwoistości. Także zmiana właściwej gospodarki hormonalnej organizmu jest możliwa jedynie w ograniczonym stopniu. Jest ona właściwa w ciele mężczyzny i kobiety również w kontekście życia seksualnego. Różnica płci wyraża się także w fizjologii poczęcia, do którego potrzeba dwóch odmiennych gamet rozrodczych. Istotne są również róż-

---

⁸ Zob. więcej: KUBY, G.: *Globalna rewolucja seksualna. Likwidacja wolności w imię wolności*, Wydawnictwo Homo Dei, Kraków, 2013, s. 73-78.

nice w budowie mózgu mężczyzn i kobiet ujawniające się w mechanizmach sterujących zachowaniami seksualnymi i emocjami⁹.

Podejście teologiczne harmonizuje z tymi danymi empirycznymi. Płeć pełni funkcję osobotwórczą, co pokazuje jak głęboko człowiek przy całej swej niepowtarzalności właściwej osobie, ukonstytuowany jest przez ciało jako mężczyzna lub kobieta. Kolejna różnica między katolicką teologią ciała a ideologią LGBT w kwestii podejścia do płci polega na tym, że z katolickiego punktu widzenia człowiek jest podmiotem nie tylko przez samoświadomość i samostanowienie, ale równocześnie przez swoje ciało. W perspektywie teologicznej dwoistość płci jest wyrazem stworzenia na obraz i podobieństwo Boga. Przy czym Bóg nie jest istotą płciową. Chodzi o podkreślenie powołania człowieka do bytowania dialogiczności wspólnoty z drugim. Podobieństwo do Boga zawiera się we wzajemnym dopełnianiu się obydwu płci. Do istoty człowieka należy więc konieczność i potrzeba wyjścia ku drugiej osobie oraz konieczność i potrzeba dopełnienia, którego człowiek nie osiąga inaczej, jak tylko dając siebie drugiemu w bezinteresownym darze¹⁰.

Teologiczna perspektywa rozumienia płci i ciała wskazuje na istotny wymiar, który pozwala postrzegać męskość i kobiecość nie w charakterze zagrożenia prowadzącego do konkurencji i dyskryminacji. Odmienność ta prowadzi raczej do wzajemnej fascynacji i komplementarności. W teologii ciała pojęcie komplementarności mężczyzny i kobiety odgrywa istotną rolę. Są oni dla siebie dopełnieniem we wspólnym człowieczeństwie. Ciało ludzkie zostało naznaczone znamieniem płciowości, to znaczy męskości lub kobiecości, przez co zawiera ono w sobie atrybut oblubieńczy, to znaczy zdolność wyrażenia miłości. Wizja ta podkreśla zamiar Stwórcy, według którego człowiek został stworzony do istnienia w komunii osób na podobieństwo Boga. Kobieta i mężczyzna zostali stworzeni do tej wyjątkowej wspólnoty osób, w której istnieją oni nie tylko obok siebie czy nawet razem ze sobą, ale wzajemnie jedno dla drugiego¹¹.

⁹ Por. MACHINEK, M.: *Nowy tęczyowy świat. Próba diagnozy*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, 2021, s. 208-211. W dalszej części również korzysta się z myśli M. Machinka, nawet gdy wyraźnie się tego nie zaznacza.

¹⁰ Por. SARMIENTO, A.: *Wkład Jana Pawła II w teologię małżeństwa i rodziny*, In: *Ewangelia małżeństwa i rodziny*, red. Z. KLAFKA, Wydawnictwo WSKSIM, Toruń, s. 87-89.

¹¹ Zobacz szerzej: KONGREGACJA NAUKI WIARY: *List do biskupów Kościoła katolickiego o współdziałaniu mężczyzny i kobiety w Kościele i świecie* (31.05.2004). https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/mezczyzna_kobieta_31052004.html.

DILEMY OKOŁO ETICKÝCH HODNŌT

Ten wymiar bycia dla drugiego wyrażający się w osobowościowej, a nie tylko biologicznej różnicy płci, musi być nieustannie na nowo odkrywany. Chrześcijańska wizja postrzega relacje między płciami w kategoriach współpracy opartej na ich komplementarnej odmienności, co stanowi opcję zasadniczo inną od genderowej banalizacji płci i płynącej z niej dowolności.

Różne rozumienie małżeństwa i rodziny

Celem projektu równouprawnienia związków jednopłciowych będącego sztandarowym projektem środowisk LGBT jest uzyskanie dla nich takiego samego społecznego szacunku i przywilejów, jakimi cieszą się heteroseksualne małżeństwa. Nie chodzi jedynie o zabieg włączenia w dawną instytucję nowego typu związków. Chodzi o redefinicję samego pojęcia małżeństwa, tak żeby mogło ono być otwarte na wizję płci promowaną przez ideologię gender. Katolickie podejście do małżeństwa różni się od propagowanego przez społeczność genderową przede wszystkim tym, że wskazuje na strukturę i cele, które nie są zależne od subiektywnych preferencji. Nie są więc umowne. Takie podejście może być określone jako konserwatywne, jednak słowo to wymaga głębszego rozumienia. Chrześcijaństwo nie odrzuca ukształtowanej przez wieki historii kultury jako opresyjnej matrycy, z której trzeba się wyzwolić. Słowo „conservare” oznacza „ocalić; zachować to, co wartościowe”¹².

Kościół jest świadomym dziedzictwa historycznego i kulturowego w odniesieniu do małżeństwa wraz z niektórymi zwyczajami, normami, schematami, które w świetle współczesnej świadomości mogą zostać określone jako struktury grzechu. To te muszą być odrzucone lub skorygowane. Musi się dokonać oczyszczenie wszystkiego, co w ciągu wieków wykrzywiło wizję miłości małżeńskiej. Odnosi się to niewątpliwie w sposób szczególny do statusu kobiety, ale także do samej koncepcji ludzkiej seksualności. Jednak klasyczna wizja małżeństwa i rodziny zawiera także wiele elementów, które muszą zostać ocalone, jeśli ma przetrwać kultura szacunku dla człowieka¹³. Nie można zgodzić się na negatywny obraz tradycyjnego małżeństwa jako źródła zagrożeń i opresyjnych stereotypów. Komplementarność płci wymaga, aby mał-

---

¹² Por. MACHINEK, M.: *Nowy tęczyowy świat. Próba diagnozy*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, 2021, s. 213-215.

¹³ W tym względzie również potrzebne jest nawrócenie duszpasterskie. Por. FRANCISZEK: Adhortacja apostolska *AMORIS LAETITIA*, nr 35-37.

żeństwo było związkiem mężczyzny i kobiety, a nie związkiem dwóch lub też dowolnej liczby osób dowolnej płci.

Nie oznacza to, że osoby homoseksualne często nie są szlachetne i nie czynią daru z samych siebie. Nie da się jednak porównać takiej relacji do małżeństwa¹⁴. Wobec redefinicji pojęcia małżeństwa usilnie promowanej w kontekście ideologii LGBT utraciło swoją oczywistość także pojęcie rodziny. Pisząc o rodzinie trzeba dzisiaj koniecznie zaznaczyć, czy chodzi o rodzinę opartą na trwałej więzi między jedną kobietą i jednym mężczyzną, czy też pojmuje się rodzinę w myśl sloganu: istnieją różne formy rodziny.

Różny stosunek do dzieci

Środowiska LGBT domagają się prawa do posiadania dzieci przez pary jedнопłciowe. Dziecko ma się tu stać nie tylko elementem osobistego spełnienia partnerów, ale przede wszystkim potwierdzeniem, że społeczeństwo zaakceptowało tę alternatywną formę rodziny. Jeśli dzieci pojawiają się w parach jedнопłciowych, to z oczywistych względów nie może być mowy o wspólnym ich zrodzeniu przez partnerów. Przeszkodą nie jest tu jedynie cielesna dysfunkcja, ale zasadnicza i całkowicie nieuleczalna niepłodność relacji homoseksualnej.

Związek jedнопłciowy nigdy nie jest i nie będzie naturalnym środowiskiem dla rozwoju dzieci. Oczywiście również w kontekście związków heteroseksualnych dzieci czasami wrażliwieją w warunkach dalekich od optymalnych, czy to ze względu na śmierć czy rozwód rodziców, czy to ze względu na to, że są oni niekiedy dalecy od ideału, bywają wręcz okrutni i mają swoje trudne historie życia i zranienia.

Czymś innym są jednak zdarzające się dysfunkcje instytucji, która sama w sobie jest najlepszym miejscem rozwoju dzieci, a czymś innym jest stwarzanie i prawne sankcjonowanie środowiska, które nie odpowiada najgłębszym potrzebom rozwojowym dzieci. Do tych potrzeb należy przede wszystkim wzrastanie w ramach stabilnej więzi ojca i matki¹⁵.

---

¹⁴ Por. KONGREGACJA NAUKI WIARY: *List do biskupów Kościoła katolickiego o duszpasterstwie osób homoseksualnych* (1.10.1986). https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19861001_homosexual-persons_pl.html.

¹⁵ Por. MACHINEK, M.: *Nowy tęczyowy świat. Próba diagnozy*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, 2021, s. 217-218.

DILEMY OKOŁO ETICKÝCH HODNŌT

W perspektywie katolickiej nauki społecznej rodzina oparta na heteroseksualnym małżeństwie należy do tych społecznych rzeczywistości między pojedynczą jednostką a państwem, które należy uznać za instytucje naturalne. Instytucja ta przyjmuje wprawdzie różny kształt w zależności od kultury i czasów, jednak istotny jest zawsze element wydawania na świat nowych pokoleń - dzięki naturalnej komplementarności płci małżonków, wychowaniu zrodzonych dzieci oraz przygotowaniu ich do życia społecznego. Dlatego państwo powinno uznać pierwotności tej instytucji i chronić jej w interesie całego społeczeństwa, gdyż żadna społeczność nie jest w stanie ze względów finansowych, technologicznych i logistycznych zastąpić rodziny w jej funkcji socjalizacyjnej¹⁶. Trzeba przyznać, że natura jest wyjątkowo homofobiczna i transfobiczna. Dzieci mogą się począć tylko z gamet kobiety i mężczyzny, a w rodzinie opartej o trwałe i wierny związek małżeński mają najlepsze warunki do rozwoju.

Zakończenie

Na koniec warto przypomnieć naukę Kościoła o homoseksualizmie. Po pierwsze negatywnie ocenia współżycie homoseksualne. Po drugie wzywa do szacunku i zrozumienia potrzeb duszpasterskich osób homoseksualnych. Po trzecie, wzywa osoby homoseksualne do wstrzeźliwości, a pozostałych do współczucia i delikatności wobec tych osób. Te elementy są równoważne, nie wolno podkreślać tylko jednego z nich, lekceważąc pozostałe¹⁷. Podejście to można z sukcesem rozciągnąć również na inne osoby ze środowiska LGBT.

Jakaś forma dialogu między teologią katolicką a ideami LGBT wydaje się możliwa i konieczna. Potrzeby jest jednak wzajemny szacunek oraz uznanie, że istnieje prawda o człowieku, którą można odkryć. Jednak indywidualnie okazywany szacunek dla każdej osoby nie może oznaczać zgody na społeczną promocję zaburzonych zachowań, bo one przekładają się na społeczne skutki. Nie można w imieniu dzieci podejmować tak drastycznych decyzji rzutujących na całe ich życie. Nachalna propaganda LGBT, kultu-

---

¹⁶ Por. RADA DS. RODZINY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI: *Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie*, Łomża, 2009, nr 143-148. <http://www.poradnictwo.gda.pl/index.php/dokumenty-kocioa-mainmenu-29/94-suy-prawdzie-o-maestwie-i-rodzinie>.

¹⁷ Por. *KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO*: Wydawnictwo Pallottinum, Poznań, 2020, nr 2357-2359.

ra masowa, eksperci od zmiany płci, i rodzice wierzący eksper-
tom-ideologom eksperymentują na dzieciach i młodzieży. Ekspe-
rymenty seksualne zawsze mają negatywne skutki społeczne i po-
lityczne¹⁸.

Bibliografia

FRANCISZEK: Adhortacja apostolska AMORIS LAETITIA, nr 35-37.

JAN PAWEŁ II.: Encyklika VERITATIS SPLENDOR.

JAN PAWEŁ II.: List do rodzin GRATISSIMAM SANE.

JAN PAWEŁ II.: Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa, Wydawnictwo AA, Kraków, 2020.

KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO: Wydawnictwo Pallottinum, Poznań, 2020.

KONGREGACJA NAUKI WIARY: List do biskupów Kościoła katolickiego o współdziałaniu mężczyzny i kobiety w Kościele i świecie (31.05.2004). https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WR/kongregacje/kdwiary/mezczyzna_kobieta_31052004.html.

KONGREGACJA NAUKI WIARY: List do biskupów Kościoła katolickiego o duszpasterstwie osób homoseksualnych (1.10.1986). https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19861001_homosexual-persons_pl.html.

KUBY, G.: Globalna rewolucja seksualna. Likwidacja wolności w imię wolności, Wydawnictwo Homo Dei, Kraków, 2013.

KUBY, G.: Rewolucja seksualna w szkole i przedszkolu. In: *Gender. Spojrzenie krytyczne*, red. J. JAGIEŁŁO, D. OKO, Wydawnictwo Jedność, Kielce, 2016, s. 215-228.

MACHINEK, M.: Nowy tęczy świat. Próba diagnozy, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin, 2021, s. 203-208.

---

¹⁸ Por. KUBY G.: *Rewolucja seksualna w szkole i przedszkolu*. In: *Gender. Spojrzenie krytyczne*, red. J. JAGIEŁŁO, D. OKO, Wydawnictwo Jedność, Kielce, 2016, s. 221-225.

DILEMY OKOŁO ETICKÝCH HODNÔT

MROCZKOWSKI, I.: Biblijno-symboliczne rozumienie ciała ludzkiego, In: Ciało ludzkie w badaniach naukowych i praktyce medycznej. Ujęcie transdyscyplinarne, red. J. PAWLIKOWSKI, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2020, s. 63-71.

RADA DS. RODZINY KONFERENCJI EPISKOPATU POLSKI: Służyć prawdzie o małżeństwie i rodzinie, Łomża, 2009. <http://www.poradnictwo.gda.pl/index.php/dokumenty-kocioa-mainmenu-29/94-suy-prawdzie-o-maestwie-i-rodzinie>.

SARMIENTO, A.: Wkład Jana Pawła II w teologię małżeństwa i rodziny, In: Ewangelia małżeństwa i rodziny, red. Z. KLAFKA, Wydawnictwo WSKSIM, Toruń, s. 83-101.

SOBÓR WATYKAŃSKI II.: Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym GAUDIUM ET SPES.